

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ
ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ
Α. Φλωρόπουλου
για μαθητές με απαιτήσεις

<http://www.floropoulos.gr> - email: info@floropoulos.gr

• ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΑΣ: Βερανζέρου 6, Πλατεία Κάνιγγος, Τηλ.: 210-38.14.584, 38.02.012, Fax: 210-330.42.42
• ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ: Α. Βουλιαγμένης 244 (μετρό Δάφνης), Τηλ.: 210-9.76.76.76, 9.76.76.77

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Σάββατο 20 Δεκεμβρίου 2025

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

α. σχολ. βιβλ. σελ. 77: «Οι πεδινοί είχαν ως ηγέτη τον Δημήτριο Βούλγαρη, ο οποίος υπονόμει τους κοινοβουλευτικούς θεσμούς. Με παρεμβάσεις στο στρατό επιχείρησε τη δημιουργία σώματος «πραιτωριανών» για να εξασφαλίσει την παραμονή του στην εξουσία. Εμπόδιο στις επιδιώξεις του στάθηκαν πολιτικές ομάδες και θεσμοί. Ο Βούλγαρης έβρισκε οπαδούς ανάμεσα σ' εκείνους που είχαν διοριστεί παράνομα στο στρατό ή στο δημόσιο, και φοβούνταν μη χάσουν τη θέση τους σε περίπτωση επικράτησης συνθηκών κοινοβουλευτικής νομιμότητας, σε άνεργους πτυχιούχους και στους μικροκαλλιεργητές. Αποτελεί μία από τις δύο μεγάλες παρατάξεις της Εθνοσυνέλευσης του 1862-1864.»

β. σχολ. βιβλ. σελ. 77: «Οι ορεινοί απαρτίστηκαν από διάφορες ομάδες (υπό τον Δ. Γρίβα και τον με κοινό στόχο την αντίσταση στην πολιτική των πεδινών. Βρήκαν υποστηρικτές μεταξύ των μικροκαλλιεργητών, των κτηνοτρόφων, των εμπόρων και των πλοιοκτητών. Αποτελεί μία από τις δύο μεγάλες παρατάξεις της Εθνοσυνέλευσης του 1862-1864.»

γ. σχολ. βιβλ. σελ. 79: «Η ιδέα ανήκε στον νέο τότε πολιτικό Χαρίλαο Τρικούπη, ο οποίος υποστήριξε δημόσια το 1875 ότι μόνη λύση στο πρόβλημα της πολιτικής αστάθειας ήταν η συγκρότηση δύο μεγάλων κομμάτων εξουσίας, σύμφωνα με το πρότυπο της Αγγλίας. Για να καταστεί αυτό δυνατόν, έπρεπε ο βασιλιάς να αναθέτει την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης μόνο σε πολιτικό ο οποίος σαφώς είχε τη «δεδηλωμένη» εμπιστοσύνη της πλειοψηφίας των βουλευτών. Αυτό θα στερούσε από τα κόμματα μειοψηφίας τη δυνατότητα να σχηματίζουν κυβέρνηση, θα τα ωθούσε σε συνένωση με τα μεγάλα και θα είχε ως αποτέλεσμα σταθερότερες κυβερνήσεις πλειοψηφίας. Ο βασιλιάς, υπό την πίεση της αντιπολίτευσης και του επαναστατικού αναβρασμού του λαού, υιοθέτησε τελικά την άποψη του Τρικούπη, η οποία αποτελεί τομή στην πολιτική ιστορία της χώρας, καθώς οδήγησε σε μεταβολή του πολιτικού τοπίου»

ΘΕΜΑ Α2

1. β, γ, στ
2. α, η
3. δ, ε, ζ, θ

ΘΕΜΑ Β1

α. σχολ. βιβλ. σελ. 84: «Αντίθετα με άλλες χώρες της Ευρώπης, στο τελευταίο τέταρτο του αιώνα δεν προέκυψαν ταξικά κόμματα. Στην Ελλάδα πολλές κοινωνικοοικονομικές αντιθέσεις αμβλύνονταν μέσω των πελατειακών σχέσεων και με τη μεγάλη, συγκριτικά με άλλες χώρες, κοινωνική κινητικότητα. Τα δύο μεγάλα κόμματα δεν προσπάθησαν να δώσουν ένα τοπικό ή κοινωνικό-ταξικό στίγμα. Παρατηρείται επίσης σχετική αυτονομία της πολιτικής ελίτ από την κοινωνία. Όμως, όλα τα κόμματα απευθύνονταν ιδιαίτερα στους αγρότες, που αποτελούσαν το μεγαλύτερο μέρος του ενεργού πληθυσμού.»

β. σχολ. βιβλ. σελ. 80, 81: «Το τρικουπικό κόμμα ήδη από το 1875 παρουσίασε ένα συστηματικό πρόγραμμα εκσυγχρονισμού της χώρας, αρκετά κοντά στις αντιλήψεις του Κουμουνδούρου, το οποίο προέβλεπε:

- συγκρότηση κράτους δικαίου,
- εξορθολογισμό της διοίκησης, κυρίως με τον καθορισμό των προσόντων των δημοσίων υπαλλήλων, ώστε να περιοριστεί η ευνοιοκρατία,
- ανάπτυξη της οικονομίας και κυρίως ενίσχυση της γεωργίας,
- βελτίωση της άμυνας και της υποδομής, κατά κύριο λόγο του συγκοινωνιακού δικτύου της χώρας.

Επίσης, ο Τρικούπης θεωρούσε το κράτος ως μοχλό της οικονομικής ανάπτυξης και επιδίωκε τον εκσυγχρονισμό με κάθε κόστος, ενώ στα εδάφη της Θεσσαλίας, στα οποία κυριαρχούσε η μεγάλη ιδιοκτησία, οι τρικουπικοί υποστήριζαν τους μεγαλογαιοκτήμονες.»

ΘΕΜΑ Β2

α. σχολ. βιβλ. σελ. 84-85: «Κατά την περίοδο της διακυβέρνησης της χώρας από τον Χαρίλαο Τρικούπη, το όραμα για ένα σύγχρονο κράτος, το οποίο θα ήταν οικονομικά ανεπτυγμένο και ισχυρό στη διεθνή σκηνή, δεν πραγματοποιήθηκε. Παρά τη φορολογική επιβάρυνση των πολιτών, το κράτος οδηγήθηκε σε πτώχευση. Αστοί και διανοούμενοι απογοητεύονταν όλο και περισσότερο από τη γενικότερη κατάσταση και την αναποτελεσματικότητα του κράτους, το οποίο χαρακτηριζόταν από μια βραδυκίνητη γραφειοκρατία. Δεν έβλεπαν την επιθυμητή οικονομική ανάπτυξη, ενώ διαπίστωναν ότι μεγάλωνε η απόσταση από τα ευρωπαϊκά κράτη. Ανάλογη δυσaréσκεια επικρατούσε και σε μεγάλο μέρος των μικροκαλλιεργητών. Οι αξιωματικοί του στρατού ήταν επίσης δυσαρεστημένοι, καθώς εκτιμούσαν ότι λόγω οικονομικής αδυναμίας ο στρατός θα ήταν αναποτελεσματικός σε περίπτωση πολέμου. Όλα αυτά οδήγησαν σε κρίση της εμπιστοσύνης προς τα κόμματα συλλήβδην, οι άνθρωποι πίστευαν ότι οι θεσμοί και τα κόμματα δεν ήταν ικανά να υλοποιήσουν τις επιθυμίες τους.»

β. σχολ. βιβλ. σελ. 72-73: «Στο σύνταγμα καθορίστηκαν και οι βασιλικές εξουσίες. Μεταξύ των σπουδαιότερων ήταν η συμμετοχή του βασιλιά στην άσκηση της νομοθετικής εξουσίας και η αρχηγία του κράτους και του στρατού. Όμως, καμία πράξη του δεν είχε ισχύ χωρίς την προσυπογραφή του αρμόδιου υπουργού. Επίσης, οι γερουσιαστές θα διορίζονταν από τον βασιλιά και θα διατηρούσαν το αξίωμά τους ισόβια. Με άλλες διατάξεις

- α) κατοχυρωνόταν, με ελάχιστους περιορισμούς, το δικαίωμα της καθολικής ψηφοφορίας για τους άνδρες, ρύθμιση που αποτελούσε παγκοσμία πρωτοπορία,
- β) οριζόταν η εκλογική διαδικασία, σύμφωνα με την οποία οι εκλογείς μπορούσαν να δώσουν θετική ψήφο σε όσους υποψηφίους ήθελαν, συμπληρώνοντας ψηφοδέλτια, ακόμη και διαφορετικών συνδυασμών.»

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

σχολ. βιβλ. σελ. 76

α. Η νέα γενιά ασκούσε έντονη κριτική στους παλαιότερους και φρονούσε ότι το συνταγματικό πολίτευμα δεν μπορούσε να αναπτυχθεί, καθώς το εμπόδιζαν η Αυλή και ο ίδιος ο βασιλιάς, τον οποίο θεωρούσε πολιτικά ατάλαντο. Περί τα τέλη της δεκαετίας του 1850 έγινε φανερή μια συνολική δυσaréσκεια μεγάλων τμημάτων του πληθυσμού λόγω της οικονομικής δυσπραγίας και της δυσλειτουργίας του πολιτικού συστήματος και συγκροτήθηκαν αντιπολιτευτικοί όμιλοι. Όπως ο αναφέρει ο Gallant στο έργο του «Νεότερη Ελλάδα» η συμπεριφορά του βασιλιά Όθωνα και η στάση του απέναντι σε συγκεκριμένα γεγονότα οδήγησαν στη δημιουργία αυτής της δυσaréσκειας εναντίον του. Αρχικά, ο τρόπος διακυβέρνησης της χώρας από εκείνον: η εικόνα του απόλυτου μονάρχη που υποβαθμίζει το σύνταγμα και ακολουθείται από δουλοπρεπείς πολιτικούς εξαγρίωνε τους νεότερους πολιτικούς που είχαν φιλελεύθερες και δημοκρατικές ιδέες. Έπειτα, η αρνητική του στάση απέναντι στην επανάσταση των Ιταλών το 1859 για την ενοποίηση της χώρας τους μείωνε ακόμα περισσότερο τη δημοτικότητά του. Παράλληλα, οι Έλληνες βλέποντας την υποστήριξη των Μ. Δυνάμεων στον ιταλικό αγώνα θεωρούσαν ότι δεν αντιμετωπιζόταν ευνοϊκά ο δικός τους αγώνα εξαιτίας του Όθωνα. Τέλος, πολύ σημαντικό ρόλο στην κορύφωση της δυσaréσκειας έπαιξε το ζήτημα της διαδοχής στον βασιλικό θρόνο. Η ατεκνία του βασιλικού ζεύγους δημιουργούσε προβλήματα, καθώς τα αδέρφια του Όθωνα αρνούσαν να βαπτιστούν ορθόδοξοι, σε περίπτωση ανάληψης του θρόνου από αυτούς, ενώ και ο ίδιος ο Όθωνας δεν αποκάλυπτε ποιον ορίζει ως διάδοχό του. Έτσι, η δημοτικότητά του μειωνόταν όχι μόνο απέναντι στον ελληνικό λαό αλλά και στην Ρωσία που θεωρούσε ότι ένας μη ορθόδοξος διάδοχος στον ελληνικό θρόνο θα είχε επιπτώσεις στη θέση της στην περιοχή.

Οι αντιπολιτευτικοί όμιλοι που συγκροτήθηκαν υποστήριξαν εκσυγχρονιστικά κατά κύριο λόγο αιτήματα: ελεύθερες εκλογές, φορολογική μεταρρύθμιση με στόχο την ελάφρυνση των αγροτών, κρατικές επενδύσεις σε έργα υποδομής, ίδρυση αγροτικών τραπεζών, απλούστερη διοίκηση. Τα αιτήματα αυτά εξέφρασε σε μεγάλο βαθμό με την πολιτική του δράση ο Αλέξανδρος Κουμουνδούρος.

β. Το Φεβρουάριο του 1862 η δυσaréσκεια κατέληξε σε επανάσταση, με αίτημα την απομάκρυνση του βασιλιά. Στην επανάσταση συμμετείχαν κατά κύριο λόγο αξιωματικοί, άνεργοι απόφοιτοι πανεπιστημίου που δεν ήθελαν να εργαστούν στους κλάδους της αγροτικής και βιοτεχνικής παραγωγής και αισθάνονταν κοινωνικά αδικημένοι. Συμμετείχαν ακόμη και πολλά άτομα ανώτερων κοινωνικών στρωμάτων, τα οποία ζητούσαν ευκαιρίες για ενεργότερη συμμετοχή στα πολιτικά πράγματα. Όπως σχολιάζει το παράθεμα Β', η κατάσταση διαρκώς επιδειωνόταν όχι μόνο στην Αθήνα αλλά και

στην επαρχία και ο επαναστατικός αναβρασμός επεκτάθηκε και στο ίδιο το στράτευμα, κυρίως στους κόλπους των αξιωματικών. Δεν άργησαν να εκδηλωθούν αντιβασιλικές ενέργειες στην Αθήνα και σε μεγάλες επαρχιακές πόλεις, χωρίς όμως να ανησυχούν τον Όθωνα, ο οποίος ξεκίνησε περιοδεία στην επαρχία θεωρώντας ότι έχει ακόμα την υποστήριξη του λαού. Τότε βρήκαν την ευκαιρία πολλοί πολιτικοί μεταξύ των οποίων ο Ζαΐμης, ο Βούλγαρης, ο Δεληγιώργης με ψήφισμά τους να ανακοινώσουν στον ελληνικό λαό την κατάργηση της βασιλείας, καταλαμβάνοντας παράλληλα τα ανάκτορα, την αστυνομία και το πανεπιστήμιο και σχηματίζοντας προσωρινή κυβέρνηση. Στις 12 Οκτωβρίου 1862 ο Όθων αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τη χώρα.

ΘΕΜΑ Δ1

σχολ. βιβλ. σελ. 74-75

α. Ο Κωλέττης, ως αρχηγός του γαλλικού κόμματος, επεδίωκε μια κυβερνητική πολιτική που θα ενίσχυε το ρόλο του βασιλιά, υπονομεύοντας έτσι τον κοινοβουλευτισμό. Δεν δίσταζε να χρησιμοποιεί βία και νοθεία για να τρομοκρατεί τους εκλογείς, ώστε να ψηφίζουν υπέρ του κόμματος του. Ο Σβορώνος στο κείμενο Α αναφέρει ότι οι εκλογές που ακολούθησαν την ψήφιση του πρώτου συντάγματος ολοκληρώθηκαν σε τρεις μήνες με τον Κωλέττη να χρησιμοποιεί κάθε μέσο για να εξασφαλίσει την πλειοψηφία στη Βουλή, όπως βία. Μπορεί να ήταν υπέρ της ψήφισης συντάγματος κατά τη διάρκεια της Εθνοσυνέλευσης του 1843-44, όμως αποδείχθηκε στην πράξη συγκεντρωτικός ενθαρρύνοντας την επέμβαση του βασιλιά στην πολιτική ζωή, όταν ανέλαβε την εξουσία. Δεν είχε κανένα σχέδιο για την οργάνωση και την οικονομική ανάπτυξη της χώρας, ενώ ευνοούσε τους φίλους του στη διάθεση κρατικών εσόδων.

Ως προς την εξωτερική πολιτική, ενίσχυε την δράση των συμμοριών στα ελληνοτουρκικά σύνορα και τις μυστικές εταιρείες για να πραγματοποιήσουν το όραμα της Μεγάλης Ιδέας, της ιδεολογίας που διατύπωσε ως απάντηση στα εσωτερικά προβλήματα της Ελλάδας: μόνο με την εδαφική της εξάπλωση στην οθωμανική αυτοκρατορία θα μπορέσει να αναπτυχθεί οικονομικά η χώρα. Γι' αυτό τον λόγο στην πολιτική ιστορία χαρακτηρίζεται ως τυχοδιώκτης πολιτικός, εισηγητής της διαφθοράς στην εξουσία με μόνα αποτελέσματα της πολιτικής του τα αντίποινα της τουρκικής κυβέρνησης στους Έλληνες της οθωμανικής αυτοκρατορίας και τον ανταγωνισμό Αγγλίας και Γαλλίας στην ελληνική πολιτική σκηνή.

Το 1846/1847 κατείχε πέντε από τα επτά υπουργεία της κυβέρνησής του, δεν παρουσιαζόταν όμως σχεδόν καθόλου στο Κοινοβούλιο και καθιστούσε αδύνατο τον έλεγχο της εκτελεστικής εξουσίας. Επέβαλε έτσι ένα είδος κοινοβουλευτικής δικτατορίας.

β. Η τακτική του βασιλιά Όθωνα να προσπαθεί να ενισχύσει τους κυβερνητικούς υποψηφίους στις εκλογές οδήγησε τα κόμματα της αντιπολίτευσης σε διαρκή σύγκρουση με την αυλή, σε μια περίοδο που οι διαφωνίες τους είχαν απαλυνθεί. Το κείμενο Β συμπληρώνει ότι ο βασιλιάς ανέκοψε την αύξηση της εμφύλιας διαμάχης που υπέβασκε ανάμεσα στα κόμματα, εμποδίζοντάς τα να μονοπωλήσουν την εξουσία και στερώντας τους την στρατιωτική δύναμή διαλύοντας τα σώματα ατάκτων. Με αυτόν τον τρόπο όμως τα κόμματα οδηγήθηκαν στην υιοθέτηση συγκεντρωτικών μεθόδων με σκοπό να

ενισχύσουν την εσωτερική συνοχή τους, καθώς λειτουργούσαν όλα ως ομάδες αντιπολίτευσης που μάχονταν την κεντρική διοίκηση.

γ. Κατά την περίοδο του Κριμαϊκού πολέμου το αγγλικό και γαλλικό κόμμα έχασαν την εμπιστοσύνη των οπαδών τους, μετά τη βίαιη συμπεριφορά της Αγγλίας και της Γαλλίας απέναντι στην Ελλάδα, με το ναυτικό αποκλεισμό της χώρας. Είχε προηγηθεί και η υπόθεση Πατσίφικο, η οποία είχε δυσχεράνει τις σχέσεις των χωρών. Το ρωσικό κόμμα είχε κάποια προσωρινά κέρδη από αυτό. Η ήττα όμως της Ρωσίας στον Κριμαϊκό πόλεμο συνέβαλε στην αποδυνάμωση του κόμματος, το οποίο σταδιακά εξαφανίστηκε από την πολιτική σκηνή. Η Έλλη Σκοπετέα στο έργο της *Το «Πρότυπο Βασίλειο» και η Μεγάλη Ιδέα (1830-1880)* επισημαίνει ότι ο Κριμαϊκός πόλεμος απέδειξε ξεκάθαρα στους Έλληνες ότι τα υπόδουλα έθνη της οθωμανικής αυτοκρατορίας δεν είχαν τα ίδια συμφέροντα με την μερίδα των Ελλήνων που τον υποστήριζε ως τρόπο εκπλήρωσης της Μεγάλης Ιδέας. Δεν είχε κανένα αποτέλεσμα στην απελευθέρωση περιοχών και επιπλέον πλήχθηκε ο φιλορωσισμός. Μάλιστα από τον Κριμαϊκό και μετά εξακολουθεί να πλανάται η ιδέα της ρωσικής βοήθειας στην απελευθέρωση των αλύτρωτων, όμως ως αόριστη επιχειρηματολογία. Εν τω μεταξύ επικρατεί η αγγλική πολιτική στη χώρα, ενώ η εμφάνιση του βουλγαρικού ζητήματος δημιουργεί ένα κλίμα αντισλαβισμού που αντικαθιστά τον αντιρωσισμό.